

15 Ιουλίου 1974

του Αναξαγόρα Παφίτη

Που το ξημέρωμα η ζέστη ήταν αφόρητη. Καμίνι προδιαγραφόταν και η σημερινή μέρα. Ένωθε όμως υπέροχα μέσα στο λεωφορείο, που τον ταξίδευε στη Χώρα. Πώς να μη το αισθάνεται όλο αυτό σαν ταξίδι, καθώς με χαρά άφηνε πίσω του την γέφυρα της παιδικότητας και περνούσε στην αντίπερα όχθη που λέγεται άνδρας!

Αφού έκλεισαν τα σχολεία για διακοπές είχε πιάσει δουλειά για πρώτη φορά και μάλιστα είχε πάρει στα χέρια του τον πρώτο του μισθό και άρχισε να κάνει όνειρα για το τι θα αγόραζε. Μέχρι το τέλος του καλοκαιριού τα είχε υπολογίσει όλα. Θα είχε μαζέψει τόσα χρήματα, όσα ακριβώς χρειαζόταν για να αγοράσει το κασετόφωνο που ονειρευόταν. Παρόλο που η μάνα του κρατούσε τα λεφτά του και του τα φύλαγε για ώρα ανάγκης, είχε κάνει τον λογαριασμό του και τέλος του καλοκαιριού θα το είχε!

Σήμερα Δευτέρα, άρχιζε μια καινούργια εβδομάδα εργασίας. Ήδη είχε δουλέψει δύο και έμπαινε στη τρίτη. Κοντεύαν να φτάσουν στη Χώρα και η διαδρομή του λεωφορείου από το χωριό του μέχρι το τέρμα είχε αρχίσει να του είναι γνώριμη. Η Μια Μηλιά, το ράουντ απάουτ του ΒΑΤΑ, η εκκλησιά της Παλουρκώτισσας, το άνοιγμα του Κολοκάση και το ΟΧΙ. Απ' εκεί με τα πόδια για την Ερμού, στο γυαλοπούλικο, που θα δούλευε ολόκληρο το καλοκαίρι. Την πρώτη μέρα ο πατέρας του του έδειξε τον δρόμο και θυμάται που του 'πε «Αν χαθείς, γιέ μου, ρώτα, μεν αντραπείς.»

Το άγχος, που τράβηξε μέχρι να μάθει τον δρόμο ήταν απερίγραπτο. Τώρα όμως δεν τον φόβιζε και μάλιστα έδειχνε να τον απολαμβάνει. Το αχανές και τεράστιο κέντρο της Λευκωσίας των πρώτων μερών, άρχισε να του αρέσει. Τις τελευταίες μέρες είχε βρει και ένα συντόμι και ήταν πιο εύκολο γι' αυτόν. Ιδιαίτερα όταν σόλωνε μετά από τόσες ώρες δουλειάς και τα πόδια του ήταν πολύ βαριά.

Ανακάλυψε κι αυτή τη βιτρίνα με τα ηλεκτρικά είδη και όταν μπορούσε έβγαινε λίγο εκτός διαδρομής, κοντοστεκόταν και χάζευε το μαγνητόφωνο που θα αγόραζε. Όλα υπολογισμένα τα 'χε!

«Ήρτες, γιέ μου, άτε τζαι έχουμε πολλή δουλειά σήμερα.» Έτσι τον υποδέχτηκε στην είσοδο του μαγαζιού ο κύριος Ανδρέας, ο μάστρος του και ιδιοκτήτης του καταστήματος που εργαζόταν. Είχε ένα από τα πιο μεγάλα μαγαζιά της Ερμού. Δεν έλειπε τίποτα από μέσα. Είχε από κατσαρολικά μέχρι και το τελευταίο παιγνίδι. Μόλις έπιασε δουλειά έκανε πολλή προσπάθεια για να μην χάζεψει τα τόσα παιγνίδια που είδε και να δουλεύει. Δεν πίστευε ότι υπάρχει τόση ποικιλία από παιγνίδια. Το κατάστημα δούλευε και λιανικώς και της χονδρικής. Μπροστά ήταν η λιανική που έμπαινε πολύς κόσμος να ψωνίσει και πίσω οι αποθήκες.

«Καλημέρα κε Ανδρέα» του ανταπέδωσε το πρωινό χαιρετισμό και χωρίς να χρονοτριβεί πέρασε μέσα από το μαγαζί και κατευθύνθηκε προς την αποθήκη. Τον συμπαθούσε τον κύριο Ανδρέα, ήταν καλός και ήσυχος άνθρωπος και πάντα του συμπεριφερόταν με αγάπη. Μια φορά που έκανε ένα λάθος και ο ένας συνάδελφος του του δύμωσε ο κος Ανδρέας αφού άκουσε τις φωνές και έμαθε τι έγινε:

«Τώρα ήρτεν ο μιτοής δουλειά, εσείς εν κάμνετε λάθη, αφήστε τον», του είπε «εν να μάθει τζιαι τούτος όπως εμάδετε τζιαι εσείς» τον δικαιολόγησε.

Η φύση της δουλειάς του; Το πακετάρισμα όλων των παραγγελιών της προηγούμενης μέρας σε κούτες και μετά να φορτωθούν στα βαν. Δυσκολεύτηκε στην αρχή να μάθει να δένει με τον σπάο τα κουτιά, μα όσο πήγαινε και μάθαινε καλύτερα. Την προηγούμενη βδομάδα έδεσε όλα τα μικρά κουτιά. Τα μεγάλα που θέλαν πιο πολλή δύναμη και είχαν πιο πολύ βάρος τα άφηνε στους πιο μεγάλους. Είχαν μαζευτεί πολλές παραγγελίες λόγω του Σαββατοκύριακου και άρχισαν πυρετωδώς, με τους άλλους τρεις συναδέλφους, να τις ετοιμάζουν. Έπρεπε να γίνουν τώρα που ήταν ακόμα πρωί και η ζέστη ήταν ακόμα υποφερτή. Η θερμοκρασία στην αποθήκη σε δυο-τρεις ώρες δύμιζε κλίβανο και οι ανεμιστήρες οροφής δεν βοηθούσαν και πολύ.

Σχεδόν είχαν τελειώσει την παραγγελία του Παναγιώτη, που δάφευγε για Λεμεσό και ετοιμάζαν την άλλη που δάφευγε σε λίγο για την Κερύνεια. Ένας παράξενος εκκωφαντικός θόρυβος που ακούστηκε τους πάγωσε. Χωρίς να το καταλάβουν άφησαν ότι έκαναν και σε χρόνο μηδέν, βρέθηκαν έξω από την αποθήκη. Στάθηκαν αμήχανοι στην είσοδο του καταστήματος, χωρίς να ξέρουν τι έχει συμβεί. Η Ερμού είχε γεμίσει με κόσμο, όχι απ' αυτόν, που συνήθως ερχότανε να ψωνίσουν, αλλά από κόσμο, που άρχισε άτακτα να τρέχει δεξιά κι αριστερά.

Οι ριπές που ακούγονταν όλο και γινόντουσαν πιο κοντινές.

«Εκάμαν πραξικόπημα, εσκοτώσαν τον Μακάριο!» κάποιος φώναξε προκαλώντας περισσότερο φόβο και ανασφάλεια.

Η φωνή που ακούστηκε από τον άγνωστο αυτό άνδρα λες και ήταν το σύνθημα, μάλλον το παρασύνθημα γιατί με μιας η εμπορική αυτή οδός, η καρδιά της Λευκωσίας, που πριν μερικά λεπτά έσφυζε από κόσμο και ζωή, άδειασε. Αυτός χωρίς να ξέρει πού να πάει και τι να κάνει έμεινε μόνος, παγωμένος να στέκει μπροστά στην είσοδο του καταστήματος.

«Άτε, γιέ μου, πήγαινε στο λεωφορείο να πάεις σπίτι σου και δεν είναι καλά τα πράματα και πρόσεχε». Αυτά ήταν τα τελευταία λόγια του κου Ανδρέα, πριν να κλείσει ερμητικά τη συρόμενη, σιδερένια πόρτα της εισόδου και να τον αφήσει μόνο του και παγωμένο να την κοιτά. Κάποιοι έτρεχαν φοβισμένοι. Τους ακολουθεί σαν ένα φοβισμένο ζώο που κώνεται στην αγέλη για ασφάλεια. Τους ακολουθεί για κάμποση ώρα μέχρι που κάποια στιγμή συνειδητοποιεί ότι έμεινε μονάχος, χωρίς να ξέρει πού βρίσκεται. Είχε χαθεί. Ήταν εντελώς εκτός της γνωστής διαδρομής. Το μέχρι πριν λίγο φιλικό κέντρο της Λευκωσίας τώρα του φαι-

νόταν άγριο και αφιλόξενο. Οι βιτρίνες ψυχρές και απρόσωπες. Θυμήθηκε τα λόγια του πατέρα του:

«Μεν αντραπείς, αρώτα.» Αυτό κάνει. Ρωτά τον πρώτο τυχόντα, που τρέχει και αυτός μαζί του να σωθεί από τις εκρήξεις και τους πυροβολισμούς, αν ξέρει πού είναι το ΟΧΙ. Του δείχνει φοβισμένα και αυτός χωρίς να το πολυσκεφτεί, ακολουθεί τα σημάδια που του έδωσε.

Οι εκρήξεις είναι παντού. Τρέχει πιο πολύ. Τον σταματά το κορμί ενός στρατιώτη, που αιμορραγεί ανάσκελα στη μέση του δρόμου. Δείχνει ότι ακόμα αναπνέει. Στέκει από πάνω του αμήχανα. Θέλει να τον βοηθήσει. Από την άλλη όμως δεν θέλει να καθυστερήσει μην χάσει το λεωφορείο της γραμμής για το χωριό του.

«Τι κάμνεις τζιαμέ, ρε μιτσή, εν σκοτωμένος, εν τον δωρείς, άτε φύε, άηστον.» Η άγνωστη φωνή που ακούστηκε από κάποιον που έτρεχε και αυτός να σωθεί, τον ελευθερώνει από το δίλημά του. Ξανατρέχει στο άγνωστο ακόμα πιο τρομοκρατημένος. Οι πολυβολισμοί και οι εκκωφαντικοί ήχοι έγιναν πιο δυνατοί. Διαπερνούν το κορμί του και τον κάνουν να δυσκολεύεται να τρέξει. Ο φόβος και η αγωνία για το τι θα ακολουθήσει τον παγώνουν.

Νομίζει ότι βλέπει κάποια κτήρια που τα γνωρίζει. Ίσως να μην χάθηκε σκέφτηκε και παίρνει μια ανάσα ανακούφισης. Το μαγαζί με το μαγνητόφωνο είναι αυτό! Επιτέλους μέσα σ' όλη αυτή την φρίκη ένωθε καλύτερα τώρα που ήξερε που βρισκόταν.

Θέλει να ρίξει μια ματιά στη βιτρίνα αλλά η αγωνία του να μην χάσει το λεωφορείο και μείνει μέσα σε αυτή την κόλαση, δεν τον αφήνει. Ήθελε έστω και για λίγο να το χαζέψει. Δεν σταματά και συνεχίζει το τρέξιμο. Πρόλαβε όμως και είδε ότι όλα τα εκθέματα έλειπαν. Ο ιδιοκτήτης θα τα πήρε και θα τα έβαλε σε πιο ασφαλές μέρος. Μέσα σε όλο αυτό το χάος σίγουρα κάποιοι θα το εκμεταλλεύονταν και ίσως να άρχιζαν τις κλεψιές, σκέφτηκε.

Επιτέλους φτάνει στο ΟΧΙ. Χιλιάδες ο κόσμος. Ψάχνει για το λεωφορείο με προορισμό την Κυθρέα. Πουθενά! Ξανακάνει τον γύρο μήπως λόγω του κόσμου και της αναστάτωσης του δεν το είδε. Μάταια, κανένα λεωφορείο δεν υπάρχει! Όλα έχουν φύγει. Το μόνο που βλέπει είναι χιλιάδες από κόσμο πανικόβλητο και γυναίκες, πολλές γυναίκες να κλαίνε γοερά κάνοντας την κατάσταση ακόμα χειρότερη. Προσπαθεί να βρει ένα γνωστό πρόσωπο μέσα στο άγνωστο. Οι φωνές «Θα μας σκοτώσουν! Έρχονται» τον παγώνουν περισσότερο. Εδώ, σκέφτηκε, σκότωσαν τον Μακάριο δεν θα σκοτώσουν εμάς; Ξαναρχίζει να τρέχει τώρα, χωρίς προορισμό! Τρέχει στο άγνωστο σαν απάντηση στον φόβο και την αγωνία του. Οι ριπές που πέρασαν από δίπλα του τον αναγκάζουν να γυρίσει πίσω με την ελπίδα ότι θα έρθει το λεωφορείο και έτσι να καταφέρει να γυρίσει στο σπίτι του.

Μένει παγωμένος ακίνητος σε ένα σημείο. Η απέναντι φυσιογνωμία, του είναι πολύ οικεία. Ξανακοιτάζει, γιατί φοβάται μήπως έχει παραισθήσεις. Όχι, τώρα είναι σίγουρος. Είναι ο πατέρας του. Να η τσάντα του με τα εργαλεία της

πελεκανικής και τη σιγάτσα που εξέχει. Ναι, αυτός είναι! Συναισθήματα απεριγραπτής χαράς τον γεμίζουν. Δεν τον νοιάζει τίποτα πια.

«Έλα, γιε μου ευτυχώς ήβρα σε, εγύρεφκα σε, μεν φοβάσαι» τα λόγια που του λέει τον χαλαρώνουν και ταυτόχρονα τον κάνουν πιο δυνατό να αντιμετωπίσει τα πάντα, έστω και αν η ατμόσφαιρα μυρίζει θάνατο.

«Παπά, έφυε το λεωφορείο του χωρκού μας. Τι εν να κάμουμε τώρα;». «Έλα μαζί μου τζιαι μεν φοάσαι. Εν να δούμε τι εν να κάμουμε.»

Πήραν τον δρόμο με τα πόδια για το χωριό τους μέσα από στενά και από παράδρομους.

Σε τίποτα δεν θύμιζε την γνωστή αγαπημένη διαδρομή με το λεωφορείο της γραμμής. Τίποτα όμως δεν τον φοβίζει πια. Η παρουσία του πατέρα ήταν σαν μια μαγική ομπρέλα, που τον προστάτευε από όσα κακά συνέβαιναν δίπλα του. Δεν τον ένοιαζε τίποτα.

«Που πάτε εσείς; Εν ακούσετε ότι εν κυκλοφορά κανένας.» τους λέει με άγριες διαθέσεις καθώς τους σταματά ένας ένστολος στρατιώτης προτάσσοντας το όπλο του.

«Εφύαμε που την δουλειά τζε πάμε έσσω μας. Έφυε το λεωφορείο τζε άφηκεν μας στη χώρα...» είπε ο πατέρας

Τους κοίταξε διερευνητικά από πάνω μέχρι κάτω. Έψαξε την τσάντα του πατέρα και αφού δεν βρήκε τίποτα ύποπτο τους άφησε να περάσουν.

Κόντευε απόγευμα όταν είδαν από μακριά το σπίτι τους. Ένωσε χαρούμενος, που έφτασαν και γλύτωσαν απ' όλα αυτά. Ούτε ότι τους σταμάτησαν σε μπλόκα πολλές φορές και κινδύνεψαν να τους σκοτώσουν, τον έκοφτε.

Ένοιωθε χαρούμενος, μόλις μπήκε στο σπίτι του. Για το μόνο που λυπόταν ήταν το ότι κατάλαβε ότι δεν θα αγόραζε το μαγνητόφωνο που ονειρευόταν! Δυστυχώς χωρίς να το ξέρει εκείνη η μέρα τον σημάδεψε για όλη του την ζωή. Τον έκανε να ξεσπιτωθεί και τον έκανε πρόσφυγα για πάντα μέσα στη ίδια του την πατρίδα.

Γεώργιε¹

Γεώργιε αχθοφόρε της Κυθρέας, δεν ξέρω αν σου είπαμε ποτέ ευχαριστώ για το κουβάλημα των εφημερών αγαθών μας. Όχι που θα σε έκανε να χαμογελάς περισσότερο. Ίσως να σε φέρναμε σε αμηχανία γιατί δεν θα καταλάβαινες για ποιόν λόγο να σου πούμε ευχαριστώ. Εκείνο όμως που σου χρωστούμε ευγνωμοσύνη, έστω και εάν περάσανε χρόνια για να το συνειδητοποιήσουμε, είναι η ταπεινότητά σου, που ίσως μας κάνει να σου μοιάσουμε λίγο, να περιορίσουμε το εγώ και τα θέλω, να ελαφρύνει η ψυχή μας, και ίσως να μπορέσεις να μας κουβαλήσεις και μας στον Παράδεισο.

του Χάρη Λεμονοφίδη

1. Γιώρκος Καλλής από τον Άγιο Ανδρόνικο Κυθρέας.